

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

P9_TA(2020)0225

Aiškaus pavojaus, kad Lenkija gali šiurkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymas**2020 m. rugsėjo 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šiurkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo (COM(2017)0835 – 2017/0360R(NLE))**

(2021/C 385/33)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo (COM(2017)0835),
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 2 straipsnį ir 7 straipsnio 1 dalį,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją,
- atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir jos protokolus,
- atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
- atsižvelgdamas į tarptautines Jungtinių Tautų žmogaus teisių sutartis, tokias kaip Tarptautinių pilietinių ir politinių teisių paktą,
- atsižvelgdamas į Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija),
- atsižvelgdamas į savo 2004 m. balandžio 20 d. teisėkūros rezoliuciją dėl Komisijos komunikato „Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnis. Pagrindinių Sąjungos vertybių apsauga ir stiprinimas“⁽¹⁾,
- atsižvelgdamas į 2003 m. spalio 15 d. Komisijos komunikatą Tarybai ir Europos Parlamentui „Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnis. Pagrindinių Sąjungos vertybių apsauga ir stiprinimas“⁽²⁾,
- atsižvelgdamas į 2014 m. kovo 11 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „Naujos ES priemonės teisei valstybei stiprinti“⁽³⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2016 m. balandžio 13 d. rezoliuciją dėl padėties Lenkijoje⁽⁴⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2016 m. rugsėjo 14 d. rezoliuciją dėl pastarojo meto įvykių Lenkijoje ir jų poveikio Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje nustatytoms pagrindinėms teisėms⁽⁵⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2017 m. lapkričio 15 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės ir demokratijos padėties Lenkijoje⁽⁶⁾,
- atsižvelgdamas į tai, kad 2016 m. sausio mėn. Komisija pagal teisinės valstybės priemones pradėjo struktūrinį dialogą,

⁽¹⁾ OL C 104 E, 2004 4 30, p. 408.

⁽²⁾ COM(2003)0606.

⁽³⁾ COM(2014)0158.

⁽⁴⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2016)0123.

⁽⁵⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2016)0344.

⁽⁶⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2017)0442.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

- atsižvelgdamas į 2016 m. liepos 27 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2016/1374 dėl teisinės valstybės principų Lenkijoje ⁽⁷⁾,
- atsižvelgdamas į 2016 m. gruodžio 21 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2017/146 dėl teisinės valstybės principų Lenkijoje, kuria papildoma Rekomendacija (ES) 2016/1374 ⁽⁸⁾,
- atsižvelgdamas į 2017 m. liepos 26 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2017/1520 dėl teisinės valstybės principų Lenkijoje, kuria papildomos rekomendacijos (ES) 2016/1374 ir (ES) 2017/146 ⁽⁹⁾,
- atsižvelgdamas į 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2018/103 dėl teisinės valstybės principų Lenkijoje, kuria papildomos rekomendacijos (ES) 2016/1374, (ES) 2017/146 ir (ES) 2017/1520 ⁽¹⁰⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. kovo 1 d. rezoliuciją dėl Komisijos sprendimo pasinaudoti ES sutarties 7 straipsnio 1 dalimi dėl padėties Lenkijoje ⁽¹¹⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2019 m. lapkričio 14 d. rezoliuciją dėl lytinio švietimo kriminalizavimo Lenkijoje ⁽¹²⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2019 m. gruodžio 18 d. rezoliuciją dėl LGBTI asmenų viešo diskriminavimo ir prieš juos nukreiptos neapykantos retorikos, įskaitant zonas be LGBTI asmenų ⁽¹³⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2019 m. sausio 16 d. rezoliuciją dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2017 m. ⁽¹⁴⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. gegužės 3 d. rezoliuciją dėl žiniasklaidos pliuralizmo ir žiniasklaidos laisvės Europos Sąjungoje ⁽¹⁵⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. sausio 16 d. rezoliuciją dėl pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį vykstančių klausymų dėl Lenkijos ir Vengrijos ⁽¹⁶⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. balandžio 17 d. rezoliuciją dėl suderintų ES veiksmų kovojant su COVID-19 pandemija ir jos padariniais ⁽¹⁷⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2016 m. spalio 25 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo ⁽¹⁸⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2019 m. vasario 13 d. rezoliuciją dėl priešiškos reakcijos į moterų teises ir lyčių lygybę ES ⁽¹⁹⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2019 m. lapkričio 28 d. rezoliuciją dėl ES prisijungimo prie Stambulo konvencijos ir kitų kovos su smurtu dėl lyties priemonių ⁽²⁰⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2019 m. balandžio 4 d. teisėkūros rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Sąjungos biudžeto apsaugos esant visuotinių teisinės valstybės principo taikymo valstybėse narėse trūkumų ⁽²¹⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2019 m. balandžio 17 d. teisėkūros rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Teisių ir vertybių programos ⁽²²⁾,

⁽⁷⁾ OL L 217, 2016 8 12, p. 53.

⁽⁸⁾ OL L 22, 2017 1 27, p. 65.

⁽⁹⁾ OL L 228, 2017 9 2, p. 19.

⁽¹⁰⁾ OL L 17, 2018 1 23, p. 50.

⁽¹¹⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2018)0055.

⁽¹²⁾ Priimti tekstai, P9_TA(2019)0058.

⁽¹³⁾ Priimti tekstai, P9_TA(2019)0101.

⁽¹⁴⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2019)0032.

⁽¹⁵⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2018)0204.

⁽¹⁶⁾ Priimti tekstai, P9_TA(2020)0014.

⁽¹⁷⁾ Priimti tekstai, P9_TA(2020)0054.

⁽¹⁸⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2016)0409.

⁽¹⁹⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2019)0111.

⁽²⁰⁾ Priimti tekstai, P9_TA(2019)0080.

⁽²¹⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2019)0349.

⁽²²⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2019)0407.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

- atsižvelgdamas į Komisijos pradėtas keturias pažeidimo nagrinėjimo procedūras prieš Lenkiją, susijusias su Lenkijos teismų sistemos reforma: dvi pirmosios procedūros baigėsi Teisingumo Teismui priėmus sprendimus⁽²³⁾, kuriuose nustatyti Europos Sąjungos sutarties 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, kurioje įtvirtintas veiksmingos teisminės apsaugos principas, pažeidimai, o kitos dvi procedūros dar nebaigtos,
 - atsižvelgdamas į tris klausimus dėl Lenkijos, kuriuos Bendrųjų reikalų taryba surengė 2018 m. pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje nustatytą procedūrą,
 - atsižvelgdamas į 2018 m. gruodžio 3 d. komandiruotės ataskaitą, parengtą po Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto narių vizito Varšuvoje 2018 m. rugsėjo 19–21 d., ir į 2018 m. lapkričio 20 d. ir 2020 m. balandžio 23 d. šio komiteto surengtus klausimus dėl teisinės valstybės padėties Lenkijoje,
 - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros ir Europos kovos su sukčiavimu tarnybos metines ataskaitas,
 - atsižvelgdamas į PSO 2018 m. rekomendacijas dėl paauglių lytinės ir reprodukcinės sveikatos ir teisių,
 - atsižvelgdamas į 2014 m. liepos 24 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *Al Nashiri / Lenkija* (ieškinys Nr. 28761/11),
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 89 straipsnį ir 105 straipsnio 5 dalį,
 - atsižvelgdamas į Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto nuomonę,
 - atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto preliminarų pranešimą (A9-0138/2020),
- A. kadangi Sąjunga grindžiama tokiomis vertybėmis kaip pagarba žmogaus orumui, laisvė, demokratija, lygybė, teisinė valstybė ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises – taip nustatyta Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje ir atspindėta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje bei įtvirtinta tarptautinėse žmogaus teisių sutartyse;
- B. kadangi, skirtingai nuo Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 258 straipsnio, Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio taikymo sritis neapsiriboja sritimis, kurioms taikoma Sąjungos teisė, kaip nurodyta 2003 m. spalio 15 d. Komisijos komunikate, todėl Sąjunga gali įvertinti, ar esama aiškaus pavojaus, kad gali būti šturkščiai pažeistos Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje įtvirtintos bendros vertybės ne tik pažeidimo minėtoje ribotoje taikymo srityje atveju, bet ir pažeidimo srityje, kurioje valstybės narės veikia autonomiškai, atveju;
- C. kadangi bet koks aiškus pavojus, kad valstybė narė gali šturkščiai pažeisti Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje nurodytas vertybes, nėra susijęs vien su konkrečia valstybe nare, kurioje minėtasis pavojus kyla, bet ir daro neigiamą įtaką kitoms valstybėms narėms, valstybių narių tarpusavio pasitikėjimui ir pačiai Sąjungos esmei;
- D. kadangi valstybės narės, vadovaudamosi Europos Sąjungos sutarties 49 straipsniu, laisvai ir savanoriškai įsipareigojo laikytis bendrųjų vertybių, nurodytų šios Sutarties 2 straipsnyje;

1. pažymi, kad susirūpinimą Parlamentui kelia šie klausimai:

- teisėkūros ir rinkimų sistemos veikimas,
- teisminių institucijų nepriklausomumas ir teisėjų teisės,
- pagrindinių teisių apsauga;

⁽²³⁾ 2019 m. birželio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija / Lenkija*, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531; 2019 m. lapkričio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija / Lenkija*, C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

2. pakartoja savo poziciją, išsakytą keliose savo rezoliucijose dėl teisinės valstybės ir demokratijos padėties Lenkijoje, kad šioje rezoliucijoje išdėstyti faktai ir tendencijos kartu kelia sisteminę grėsmę Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 2 straipsnyje nurodytoms vertybėms ir aiškų šurkštą šių vertybių pažeidimo pavojų;
3. reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad, nepaisant Taryboje surengtų trijų klausymų, kurių metu buvo išklaustos Lenkijos valdžios institucijos, ne kartą vykusio keitimosi nuomonėmis Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitete dalyvaujant Lenkijos valdžios institucijoms, nerimą keliančių Jungtinių Tautų, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) ir Europos Tarybos ataskaitų ir keturių Komisijos pradėtų pažeidimo nagrinėjimo procedūrų, teisinės valstybės padėties Lenkijoje klausimas ne tik nebuvo išspręstas, bet ši padėtis labai pablogėjo pradėjus taikyti pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį numatytą procedūrą; mano, kad diskusijos Taryboje taikant ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje numatytą procedūrą nebuvo nei reguliarios, nei struktūruotos, jų metu nebuvo tinkamai sprendžiami esminiai klausimai, dėl kurių ši procedūra buvo aktyvuota, taip pat nebuvo deramai nustatyta, kokį poveikį Lenkijos vyriausybės veiksmai daro visiems ES sutarties 2 straipsnio principams;
4. pažymi, kad 2017 m. gruodžio 20 d. pagrįsto Komisijos pasiūlymo, teikiamo pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį, dėl teisinės valstybės principo Lenkijoje (pasiūlymas dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šurkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo)⁽²⁴⁾ taikymo sritis ribota – jis taikomas tik teisinei padėčiai Lenkijoje, susijusiai su teisminių institucijų nepriklausomumu siaurąja prasme; mano, kad būtina skubiai išplėsti pagrįsto pasiūlymo taikymo sritį įtraukiant aiškų pavojų, kad gali būti šurkščiai pažeistos kitos pagrindinės Sąjungos vertybės, tokios kaip demokratija ir pagarba žmogaus teisėms;
5. mano, kad naujausi pokyčiai pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį vykstančiuose klausimuose dar kartą aiškiai parodo būtinybę nedelsiant sukurti papildomą ir prevencinį Sąjungos demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmą, kaip nurodyta 2016 m. spalio 25 d. rezoliucijoje;
6. pakartoja savo poziciją dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Sąjungos biudžeto apsaugos esant visuotinių teisinės valstybės principo taikymo valstybėse narėse trūkumų, įskaitant būtinybę apsaugoti gavėjų teises, ir ragina Tarybą kuo greičiau pradėti tarpinstitucines derybas;
7. pakartoja savo poziciją dėl naujos Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programos biudžeto paketo kitoje daugiametėje finansinėje programoje ir ragina Tarybą ir Komisiją užtikrinti, kad būtų skiriamas pakankamas finansavimas nacionalinėms ir vietos pilietinės visuomenės organizacijoms, kad būtų galima piliečių lygmeniu plačiau remti demokratiją, teisinę valstybę ir pagrindines teises valstybėse narėse, įskaitant Lenkiją;

Teisėkūros ir rinkimų sistemos veikimas Lenkijoje**Lenkijos parlamento naudojimas konstitucinės peržiūros įgaliojimais**

8. smerkia tai, kad Lenkijos parlamentas, priimdamas 2015 m. gruodžio 22 d. Įstatymą, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl Konstitucinio Teismo⁽²⁵⁾, ir 2016 m. liepos 22 d. Įstatymą dėl Konstitucinio Teismo⁽²⁶⁾, priėmė konstitucinės peržiūros įgaliojimus, kurių jis, veikdamas kaip eilinis teisės aktų leidėjas, neturėjo, kaip konstatavo Konstitucinis Teismas savo 2016 m. kovo 9 d.⁽²⁷⁾, rugpjūčio 11 d.⁽²⁸⁾ ir lapkričio 7 d., sprendimuose⁽²⁹⁾,⁽³⁰⁾;

⁽²⁴⁾ COM(2017)0835.

⁽²⁵⁾ Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. 2015 poz. 2217).

⁽²⁶⁾ Ustawa z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. 2016 poz. 1157).

⁽²⁷⁾ 2016 m. kovo 9 d. Konstitucinio Teismo sprendimas, K 47/15.

⁽²⁸⁾ 2016 m. rugpjūčio 11 d. Konstitucinio Teismo sprendimas, K 39/16.

⁽²⁹⁾ 2016 m. lapkričio 7 d. Konstitucinio Teismo sprendimas, K 44/16.

⁽³⁰⁾ Žr. 2016 m. spalio 14 d. Venecijos komisijos nuomonės dėl 2016 m. liepos 22 d. Įstatymo dėl Konstitucinio Teismo (Nuomonė Nr. 860/2016) 127 punktą; 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos pagrįsto pasiūlymo 91 ir tolesnius punktus.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

9. be to, nepritaria tam, kad tuo metu, kai nebebuvo galima veiksmingai užtikrinti nepriklausomos konstitucinės įstatymų peržiūros, Lenkijos parlamentas priėmė nemažai itin opių teisės aktų, pvz., 2015 m. gruodžio 30 d. Įstatymą, kuriuo iš dalies keičiamas Valstybės tarnybos įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai⁽³¹⁾, 2016 m. sausio 15 d. Įstatymą, kuriuo iš dalies keičiamas Policijos įstatymas ir kiti įstatymai⁽³²⁾, 2016 m. sausio 28 d. Prokuratūros įstatymą⁽³³⁾ ir 2016 m. sausio 28 d. Įstatymą – Teisės akto įgyvendinimo nuostatus – Prokuratūros įstatymą⁽³⁴⁾, 2016 m. kovo 18 d. Įstatymą, kuriuo iš dalies keičiamas Ombudsmeno įstatymas ir tam tikri kiti įstatymai⁽³⁵⁾, 2016 m. birželio 22 d. Nacionalinės žiniasklaidos tarybos įstatymą⁽³⁶⁾, 2016 m. birželio 10 d. Kovos su terorizmu įstatymą⁽³⁷⁾ ir kai kuriuos kitus įstatymus, kuriais iš esmės reorganizuojama teismų sistema⁽³⁸⁾;

Pagreitintų teisėkūros procedūrų taikymas

10. nepritaria tam, kad Lenkijos parlamentas dažnai taiko pagreitintas teisėkūros procedūras priimdamas itin svarbius teisės aktus, kuriais pertvarkoma teismų struktūra ir veikimas, be tinkamų konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant teisminę bendruomenę⁽³⁹⁾;

Rinkimų teisė ir rinkimų organizavimas

11. susirūpinęs pažymi, kad ESBO padarė išvadą, jog žiniasklaidos šališkumas ir netolerantiška retorika 2019 m. spalio mėn. parlamento rinkimų kampanijos metu kelia didelį susirūpinimą⁽⁴⁰⁾ ir kad, nors visi kandidatai galėjo laisvai vykdyti kampaniją, vyresnieji valstybės pareigūnai kampanijos metu naudojo viešosiomis lėšomis finansuojamais renginiais; be to, pažymi, kad valdančiosios partijos dominavimas viešojoje žiniasklaidoje dar labiau padidino jos pranašumą⁽⁴¹⁾; apgailestauja dėl to, kad priešiškas, grasinamasis žiniasklaidai, netolerantiška retorika ir netinkamo valstybės išteklių naudojimo atvejai pakenkė 2020 m. birželio ir liepos mėn. vykusią Lenkijos prezidento rinkimų procesui⁽⁴²⁾;

12. yra susirūpinęs dėl to, kad naujoji Aukščiausiojo Teismo Išimtinės kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija (toliau – Išimtinės kontrolės kolegija), kurios narių daugumą sudaro naujosios Nacionalinės teisėjų tarybos paskirti asmenys ir kurios atveju, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo vertinimu (toliau – Teisingumo Teismas), esama nepripažinimo nepriklausomu teismu rizikos, turės nustatyti visuotinių rinkimų teisėtumą ir nagrinėti su rinkimais susijusius ginčus; tai kelia didelį susirūpinimą dėl valdžių padalijimo ir Lenkijos demokratijos veikimo, nes dėl to su rinkimais susijusių ginčų teisminė peržiūra tampa neapsaugota nuo politinės įtakos ir tai gali sukurti teisinį netikrumą dėl tokios peržiūros teisėtumo⁽⁴³⁾;

13. pažymi, kad Venecijos komisija savo 2002 m. Gerosios rinkimų praktikos kodekse⁽⁴⁴⁾ pateikia aiškias gaires dėl visuotinių rinkimų rengimo visuomenės ekstremaliųjų situacijų, įskaitant epidemijas, metu; pažymi, kad nors šiame kodekse numatyta galimybė balsuoti laikantis išimtinės tvarkos, bet kokie pakeitimai, kuriais nustatoma tokia tvarka, gali būti laikomi atitinkančiais geriausią Europos patirtį tik tuo atveju, „jei užtikrinamas laisvų rinkimų principas“; mano, kad taip

⁽³¹⁾ Ustawa z dnia 30 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o służbie cywilnej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 34).

⁽³²⁾ Ustawa z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 147).

⁽³³⁾ Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U. 2016 poz. 177).

⁽³⁴⁾ Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze (Dz.U. 2016 poz. 178).

⁽³⁵⁾ Ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 677).

⁽³⁶⁾ Ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych (Dz.U. 2016 poz. 929).

⁽³⁷⁾ Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. 2016 poz. 904).

⁽³⁸⁾ Žr. 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos pagrįsto pasiūlymo 112–113 punktus.

⁽³⁹⁾ Europos teismų tarybų tinklas, 2016 m. birželio 3 d. Varšuvos deklaracija.

⁽⁴⁰⁾ ESBO Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biuro 2019 m. spalio 14 d. pareiškimas dėl išankstinių duomenų ir išvadų po ribotus įgaliojimus turinčios rinkimų stebėjimo misijos.

⁽⁴¹⁾ ESBO Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biuro ribotus įgaliojimus turinčios rinkimų stebėjimo misijos galutinė ataskaita dėl 2019 m. spalio 13 d. parlamento rinkimų, Varšuva, 2020 m. vasario 14 d.

⁽⁴²⁾ ESBO Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biuras, specialioji rinkimų vertinimo misija, pareiškimas dėl išankstinių duomenų ir išvadų dėl 2020 m. liepos 12 d. įvykusio prezidento rinkimų antrojo turo, Varšuva, 2020 m. liepos 13 d.

⁽⁴³⁾ 2017 m. gruodžio 8–9 d. Venecijos komisijos nuomonė, CDL-AD(2017)031, 43 punktas; 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2018/103 dėl teisinės valstybės principų Lenkijoje, kuria papildomos rekomendacijos (ES) 2016/1374, (ES) 2017/146 ir (ES) 2017/1520 (OL L 17, 2018 1 23, p. 50), 25 dalis.

⁽⁴⁴⁾ Venecijos komisija, CDL-AD (2002) 23, Nuomonė Nr. 190/2002, Gerosios rinkimų praktikos kodeksas. Gairės ir aiškinamoji ataskaita, 2002 m. spalio 30 d.; taip pat žr.: Venecijos komisija, CDL-PI(2020)005rev-e „Ataskaita dėl demokratijos, žmogaus teisių ir teisinės valstybės principų laikymosi ekstremaliųjų situacijų atveju. Svarstymai“ (angl. „Report on Respect for Democracy Human Rights and Rule of Law during States of Emergency – Reflections“), p. 23.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

nėra turint omenyje prezidento rinkimų, kurie turėjo įvykti 2020 m. gegužės 10 d., sistemos pakeitimus, nes šie pakeitimai galėjo sutrukdyti surengti sąžiningus, slaptus ir lygius rinkimus, kuriais būtų visapusiškai paisoma teisės į privatumą⁽⁴⁵⁾ ir laikomasi Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679⁽⁴⁶⁾; be to, pažymi, kad šie pakeitimai prieštarauja Lenkijos Konstitucinio Teismo praktikai, kuri buvo suformuota, kai konstitucinė peržiūra vis dar buvo veiksminga, ir kurioje teigiama, kad rinkimų kodeksas negali būti keičiamas likus 6 mėnesiams iki rinkimų; susirūpinęs pažymi, kad pranešimas apie prezidento rinkimų atidėjimą buvo paskelbtas likus tik 4 dienoms iki numatytos datos;

Teisminių ir kitų institucijų nepriklausomumas bei teisėjų teisės Lenkijoje

Teisingumo sistemos reforma: bendrosios įžvalgos

14. pripažįsta, kad nors teisingumo organizavimas valstybėse narėse priklauso jų kompetencijai, valstybės narės, naudodamosi šia kompetencija, privalo laikytis savo išpareigojimų pagal Sąjungos teisę, kaip ne kartą yra nurodęs Teisingumo Teismas; pakartoja, kad nacionaliniai teisėjai taip pat yra Europos teisėjai, taikantys Sąjungos teisę, todėl jų nepriklausomumas yra bendras Sąjungos rūpestis, įskaitant Teisingumo Teismą, kuris turi užtikrinti teisinės valstybės principo laikymąsi Sąjungos teisės taikymo srityje, kaip nustatyta ES sutarties 19 straipsnyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnyje; ragina Lenkijos valdžios institucijas išlaikyti ir saugoti Lenkijos teismų nepriklausomumą;

Konstitucinio Teismo sudėtis ir veikimas

15. primena, kad 2015 m. gruodžio 22 d. ir 2016 m. liepos 22 d. priimti įstatymai dėl Konstitucinio Teismo, taip pat trijų dokumentų, priimtų 2016 m. pabaigoje⁽⁴⁷⁾, rinkinys labai pakenkė Konstitucinio Teismo nepriklausomumui ir veiklos teisėtumui, ir kad Konstitucinis Teismas atitinkamai 2016 m. kovo 9 d. ir 2016 m. rugpjūčio 11 d. sprendimais pripažino 2015 m. gruodžio 22 d. ir 2016 m. liepos 22 d. įstatymus nekonstituciniais; primena, kad šie sprendimai tuo metu nebuvo paskelbti ir Lenkijos valdžios institucijos jų neįgyvendino; labai apgailestauja dėl to, kad išgaliojus pirmiau minėtų įstatymų pakeitimams Lenkijoje nebeįmanoma užtikrinti šios šalies įstatymų konstitucingumo⁽⁴⁸⁾; ragina Komisiją apsvarstyti galimybę pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą dėl įstatymų dėl Konstitucinio Teismo, neteisėtus jo sudėtis ir vaidmens užkertant kelią 2019 m. lapkričio 19 d. Teisingumo Teismo prejudicinio sprendimo laikymuisi⁽⁴⁹⁾;

Aukščiausiojo Teismo teisėjų išėjimo į pensiją, skyrimo ir drausminė tvarka

16. primena, kad 2017 m. pakeitus kandidatų skyrimo į Aukščiausiojo Teismo pirmojo pirmininko (toliau – pirmasis pirmininkas) pareigas metodą Aukščiausiojo Teismo teisėjų dalyvavimas atrankos procedūroje iš esmės tapo nereikšmingas; smerkia tai, kad 2019 m. gruodžio 20 d. Įstatymu, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo, Įstatymas dėl Aukščiausiojo Teismo ir tam tikri kiti įstatymai⁽⁵⁰⁾ (toliau – 2019 m. gruodžio 20 d. Įstatymas) dar labiau sumažintas teisėjų dalyvavimas pirmojo pirmininko atrankos procedūroje, nes sukuriama Lenkijos Respublikos Prezidento skiriamo Aukščiausiojo Teismo laikinai einančio pareigas pirmojo pirmininko pareigybė (toliau – l. e. p. pirmasis pirmininkas) ir sumažinamas kvorumas trečiajame ture tik iki 32 iš 125 teisėjų, taip faktiškai atsisakant Lenkijos Konstitucijos 183 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto valdžios pasidalijimo tarp Lenkijos Respublikos Prezidento ir teisminės bendruomenės modelio⁽⁵¹⁾;

⁽⁴⁵⁾ Taip pat žr. ESBO Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biuro nuomonę dėl įstatymo projekto, kuriuo nustatomos specialiosios taisyklės dėl visuotinių Lenkijos Respublikos prezidento rinkimų vykdymo (angl. „Opinion on the draft act on special rules for conducting the general election of the President of the Republic of Poland“), (Senato dokumentas Nr. 99), 2020 m. balandžio 27 d.

⁽⁴⁶⁾ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

⁽⁴⁷⁾ Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. 2016 poz. 2072); ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz.U. 2016 poz. 2073); Ustawa z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz.U. 2016 poz. 2074).

⁽⁴⁸⁾ 2016 m. spalio 14–15 d. Venecijos komisijos nuomonės 128 punktą; Jungtinių Tautų (JT) Žmogaus teisių komitetas, Baigiamosios pastabos dėl septintosios periodinės ataskaitos dėl Lenkijos, 2016 m. spalio 31 d., 7–8 dalys; Komisijos rekomendacija (ES) 2017/1520.

⁽⁴⁹⁾ 2019 m. lapkričio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimas A. K. ir kt./ Sąd Najwyższy C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982.

⁽⁵⁰⁾ Ustawa z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 190).

⁽⁵¹⁾ 2020 m. sausio 16 d. Venecijos komisijos ir Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisinės valstybės GD skubos tvarka priimta bendra nuomonė, CDL-PI(2020)002, 51–55 dalys.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

17. susirūpinęs atkreipia dėmesį į pažeidimus, susijusius su l. e. p. pirmojo pirmininko paskyrimu ir jo tolesniais veiksmais; yra labai susirūpinęs dėl to, kad kandidatų pirmojo pirmininko pareigoms eiti atrankos procesas neatitiko Lenkijos Konstitucijos 183 straipsnio ir Aukščiausiojo Teismo darbo tvarkos taisyklių ir buvo pažeisti pagrindiniai Aukščiausiojo Teismo Teisėjų generalinės asamblėjos (toliau – Generalinė asamblėja) narių svarstymo standartai; apgailestaudamas pažymi, kad abejonės dėl rinkimų proceso Generalinėje asamblėjoje teisėtumo, taip pat dėl laikinai einančių pareigas pirmųjų pirmininkų nešališkumo ir nepriklausomumo rinkimų proceso metu galėtų dar labiau pakenkti valdžių atskyrimui ir naujojo Aukščiausiojo Teismo pirmojo pirmininko, kurį 2020 m. gegužės 25 d. paskyrė Lenkijos Respublikos prezidentas, veiklos teisėtumui, todėl gali būti abejojama Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumu; primena, kad panašius įstatymų pažeidimus Lenkijos Respublikos prezidentas padarė paskirdamas Konstitucinio Teismo pirmininką;

18. kaip ir Komisija, yra susirūpinęs dėl to, kad Respublikos prezidento (o tam tikrais atvejais ir teisingumo ministro) galios daryti įtaką Aukščiausiojo Teismo teisėjams taikomoms drausminėms procedūroms paskiriant drausmines bylas nagrinėjantį pareigūną, kuris tirs bylą, nuo nagrinėjamos bylos nušalinant Aukščiausiojo Teismo drausmines bylas nagrinėjantį pareigūną, kelia susirūpinimą dėl valdžių padalijimo principo ir gali paveikti teismų nepriklausomumą⁽⁵²⁾;

19. primena, kad Teisingumo Teismas savo 2019 m. birželio 24 d. sprendime⁽⁵³⁾ konstatavo, jog Aukščiausiojo Teismo teisėjų pensinio amžiaus sutrumpinimas prieštarauja Sąjungos teisei ir juo pažeidžiamas teisėjų nepašalinamumo principas, taigi ir teismų nepriklausomumo principas, po to, kai 2018 m. gruodžio 17 d. nutartimi⁽⁵⁴⁾ jis anksčiau patenkino Komisijos prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo šiuo klausimu; pažymi, kad Lenkijos valdžios institucijos priėmė 2018 m. lapkričio 21 d. įstatymą, kuriuo iš dalies keičiamas įstatymas dėl Aukščiausiojo Teismo⁽⁵⁵⁾, siekdamas įvykdyti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo nutartį – kol kas tai vienintelis atvejis, kai jos, atsižvelgdamos į Teisingumo Teismo sprendimą, atšaukė teisingumo sistemos pokyčius;

Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų ir Išimtinės kontrolės kolegijų sudėtis ir veikimas

20. primena, kad 2018 m. Aukščiausiajame Teisme buvo įsteigtos dvi naujos kolegijos, t. y. Drausmės bylų kolegija ir Išimtinės kontrolės kolegija, sudarytos iš naujai paskirtų teisėjų, kuriuos atrinko naujoji Nacionalinė teisėjų taryba ir kuriems buvo suteikti specialūs įgaliojimai, įskaitant Išimtinės kontrolės kolegijos įgaliojimus panaikinti žemesnės instancijos teismų arba paties Aukščiausiojo Teismo priimtus galutinius sprendimus atliekant nepaprastą peržiūrą ir Drausmės bylų kolegijos įgaliojimus skirti drausmines nuobaudas kitiems Aukščiausiojo Teismo ir bendrosios kompetencijos teismų teisėjams, taip *de facto* įsteigiant „Aukščiausiajį Teismą Aukščiausiajame Teisme“⁽⁵⁶⁾;

21. primena, kad savo 2019 m. lapkričio 19 d. sprendime⁽⁵⁷⁾ Teisingumo Teismas, atsakydamas į Aukščiausiojo Teismo (Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegijos, toliau – Darbo bylų kolegija) prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl Drausmės bylų kolegijos, nusprendė, kad nacionaliniai teismai privalo netaikyti nacionalinės teisės nuostatų, pagal kurias jurisdikcija nagrinėti bylą, kurioje gali būti taikoma Sąjungos teisė, suteikiama institucijai, neatitinkančiai nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimų;

22. pažymi, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs Aukščiausiasis Teismas (Darbo bylų kolegija) paskui 2019 m. gruodžio 5 d. sprendime⁽⁵⁸⁾ padarė išvadą, kad Drausmės bylų kolegija neatitinka nepriklausomo ir nešališko teismo reikalavimų pagal Lenkijos ir Sąjungos teisę, o Aukščiausiasis Teismas (Civilinių, Baudžiamųjų ir Darbo bylų kolegijos) 2020 m. sausio 23 d. priėmė rezoliuciją⁽⁵⁹⁾, kurioje pakartojo, kad Drausmės bylų kolegija nėra teismas dėl nepakankamo nepriklausomumo ir todėl jos sprendimai negali būti laikomi tinkamai paskirto teismo priimtais

⁽⁵²⁾ Žr. 2017 m. gruodžio 20 d. pagrįsto Komisijos pasiūlymo COM(2017)0835 133 punktą. Taip pat žr. 2017 m. lapkričio 13 d. ESBO Demokratiškos institucijų ir žmogaus teisių biuro nuomonę dėl tam tikrų įstatymo dėl Lenkijos Aukščiausiojo Teismo projekto (2017 m. rugsėjo 26 d.) nuostatų, p. 33.

⁽⁵³⁾ 2019 m. birželio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija / Lenkija*, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531.

⁽⁵⁴⁾ 2018 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija / Lenkija*, C-619/18 R, ECLI:EU:C:2018:1021.

⁽⁵⁵⁾ Ustawa z dnia 21 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2018 poz. 2507).

⁽⁵⁶⁾ 2017 m. lapkričio 13 d. ESBO Demokratiškos institucijų ir žmogaus teisių biuro nuomonė, p. 7–20; Venecijos komisija, 2017 m. gruodžio 8–9 d. nuomonė, 43 dalis; Komisijos rekomendacija (ES) 2018/103, 25 dalis; GRECO, 2018 m. birželio 18–22 d. ketvirtąjį vertinimo etapo ataskaitos dėl Lenkijos priedas (34 taisyklė), 31 dalis; 2020 m. sausio 16 d. Venecijos komisijos ir Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisinės valstybės GD skubos tvarka priimta bendra nuomonė, 8 dalis.

⁽⁵⁷⁾ 2019 m. lapkričio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimas *A. K. ir kt. / Sąd Najwyższy* C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982.

⁽⁵⁸⁾ 2019 m. gruodžio 5 d. Aukščiausiojo Teismo sprendimas, III PO 7/19.

⁽⁵⁹⁾ 2020 m. sausio 23 d. Aukščiausiojo Teismo jungtinių Civilinių, Baudžiamųjų ir Darbo bylų kolegijų rezoliucija, BSA I-4110–1/2020.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

sprendimais; su dideliu susirūpinimu pažymi, kad Lenkijos valdžios institucijos pareiškė, jog šie sprendimai neturi teisinės reikšmės tolesniam Drausmės bylų kolegijos ir naujosios Nacionalinės teisėjų tarybos veikimui, ir kad Konstitucinis Teismas 2020 m. balandžio 20 d. paskelbė Aukščiausiojo Teismo rezoliuciją nekonstitucine⁽⁶⁰⁾, – taip sukuriamas pavojingas teisminių institucijų dvilypumas Lenkijoje ir atvirai pažeidžiama Sąjungos teisės viršenybė, visų pirma ES sutarties 19 straipsnio 1 dalis, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, nes tokiu būdu užkertamas kelias Teisingumo Teismo 2019 m. lapkričio 19 d. sprendimo⁽⁶¹⁾ veiksmingumui ir taikymui Lenkijos teismuose⁽⁶²⁾;

23. atkreipia dėmesį į 2020 m. balandžio 8 d. Teisingumo Teismo nutartį⁽⁶³⁾, kurioje Lenkijai nurodoma nedelsiant sustabdyti nacionalinių nuostatų dėl Drausmės bylų kolegijos įgaliojimų taikymą, ir ragina Lenkijos valdžios institucijas skubiai įgyvendinti šią nutartį; ragina Lenkijos valdžios institucijas visapusiškai laikytis šios nutarties ir ragina Komisiją pateikti Teisingumo Teismui papildomą prašymą skirti baudą, jei minėtos nutarties ir toliau bus nesilaikoma; ragina Komisiją skubiai pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras, susijusias su nacionalinėmis nuostatomis dėl Išimtinės kontrolės kolegijos įgaliojimų, nes jos sudėtis turi tokių pačių trūkumų kaip ir Drausmės bylų kolegija;

Naujosios Nacionalinės teisėjų tarybos sudėtis ir veikimas

24. primena, kad teisėjų tarybas steigia pačios valstybės narės, tačiau, jas įsteigus, jų nepriklausomumas turi būti užtikrintas pagal Europos standartus ir atitinkamos valstybės narės Konstituciją; primena, kad po Nacionalinės teisėjų tarybos – institucijos, atsakingos už teismų ir teisėjų nepriklausomumo užtikrinimą pagal Lenkijos Konstitucijos 186 straipsnio 1 dalį – reformos pagal 2017 m. gruodžio 8 d. Įstatymą, kuriuo iš dalies pakeičiamas Įstatymas dėl Nacionalinės teisėjų tarybos ir tam tikri kiti įstatymai⁽⁶⁴⁾ iš Lenkijos teisminės bendruomenės buvo atimti įgaliojimai deleguoti atstovus į Nacionalinę teisėjų tarybą, taigi ir įtaka įdarbinant ir paaugštinant teisėjus; primena, kad prieš įvykdant šią reformą 15 iš 25 Nacionalinės teisėjų tarybos narių buvo jų kolegų renkami teisėjai, o po 2017 m. reformos šiuos teisėjus renka Lenkijos parlamentas; labai apgailestauja dėl to, kad dėl šios priemonės, kurią taikant buvo tuo pačiu metu 2018 m. pradžioje iš anksto nutraukti visų pagal senąsias taisykles paskirtų narių įgaliojimai, buvo smarkiai politizuota Nacionalinė teisėjų taryba⁽⁶⁵⁾;

25. primena, kad Aukščiausiasis Teismas, taikydamas 2019 m. lapkričio 19 d. Teisingumo Teismo sprendime nustatytus kriterijus, savo 2019 m. gruodžio 5 d. ir 2020 m. sausio 15 d.⁽⁶⁶⁾ sprendimuose bei 2020 m. sausio 23 d. rezoliucijoje konstatavo, kad lemiamas naujosios Nacionalinės teisėjų tarybos vaidmuo atrenkant naujai įsteigtos Drausmės bylų kolegijos teisėjus kenkia pastarosios nepriklausomumui ir nešališkumui⁽⁶⁷⁾; yra susirūpinęs dėl teisėjų, kuriuos paskyrė ar paaugštino naujoji Nacionalinė teisėjų taryba, teisinio statuso ir dėl to, kokį poveikį jų dalyvavimas priimančiais sprendimais gali turėti proceso pagrįstumui ir teisėtumui;

26. primena, kad Europos teismų tarybų tinklas 2018 m. rugsėjo 17 d. sustabdė naujosios Nacionalinės teisėjų tarybos narystę, nes ji nebeatitinka nepriklausomumo nuo vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžios reikalavimų, ir 2020 m. balandžio mėn. pradėjo jos narystės panaikinimo procedūrą⁽⁶⁸⁾;

⁽⁶⁰⁾ 2020 m. balandžio 20 d. Konstitucinio Teismo sprendimas, U 2/20.

⁽⁶¹⁾ 2020 m. sausio 16 d. Venecijos komisijos ir Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisinės valstybės GD skubos tvarka priimta bendra nuomonė, 38 dalis.

⁽⁶²⁾ 2020 m. sausio 16 d. Venecijos komisijos ir Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisinės valstybės GD skubos tvarka priimta bendra nuomonė, 38 dalis.

⁽⁶³⁾ 2020 m. balandžio 8 d. Teisingumo Teismo nutartis *Komisija / Lenkija*, C-791/19 R, ECLI:EU:C:2020:277.

⁽⁶⁴⁾ Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 3).

⁽⁶⁵⁾ Konsultacinė Europos teisėjų taryba, 2017 m. balandžio 7 d. ir 2017 m. spalio 12 d. Biuro nuomonės; ESBO Demokratiųjų institucijų ir žmogaus teisių biuro galutinė nuomonė dėl Įstatymo dėl Nacionalinės teisėjų tarybos pakeitimų projekto, 2017 m. gegužės 5 d.; Venecijos komisija, 2017 m. gruodžio 8–9 d. nuomonė, p. 5–7; GRECO, 2018 m. kovo 19–23 d. „Ad hoc ataskaita dėl Lenkijos“ (34 taisyklė) ir 2018 m. birželio 18–22 d. jos priedas; 2020 m. sausio 16 d. Venecijos komisijos ir Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisinės valstybės GD skubos tvarka priimta bendra nuomonė, 42 ir 61 dalys.

⁽⁶⁶⁾ 2020 m. sausio 15 d. Aukščiausiojo Teismo sprendimas, III PO 8/18. 2020 m. sausio 15 d. Aukščiausiojo Teismo sprendimas, III PO 9/18.

⁽⁶⁷⁾ Šiuo klausimu taip pat žr. šias Europos Žmogaus Teisių Teisme nagrinėjamas bylas: *Reczkowicz ir du kiti ieškovai / Lenkija* (ieškiniai Nr. 43447/19, 49868/19 ir 57511/19), *Grzęda / Lenkija* (Nr. 43572/18), *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. / Lenkija* (Nr. 4907/18), *Broda / Lenkija* ir *Bojara / Lenkija* (Nr. 26691/18 ir 27367/18), *Żurek / Lenkija* (Nr. 39650/18) ir *Sobczyńska ir kt. / Lenkija* (Nr. 62765/14, 62769/14, 62772/14 ir 11708/18).

⁽⁶⁸⁾ Europos teismų tarybų tinklas (ETTT), ETTT vykdomosios valdybos 2020 m. vasario 21 d. raštas. Taip pat žr. Europos teisėjų asociacijos 2020 m. gegužės 4 d. raštą, kuriame išreiškiama parama ETTT veiksmams.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

27. ragina Komisiją pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą dėl 2011 m. gegužės 12 d. Įstatymo dėl Nacionalinės teisėjų tarybos⁽⁶⁹⁾, iš dalies pakeisto 2017 m. gruodžio 8 d., ir prašyti Teisingumo Teismo pritaikant laikinas apsaugos priemones siekiant sustabdyti naujosios Nacionalinės teisėjų tarybos veiklą;

Bendrosios kompetencijos teismų organizavimo ir teismų pirmininkų skyrimo taisyklės bendrosios kompetencijos teismų teisėjų išėjimo į pensiją tvarka

28. smerkia tai, kad teisingumo ministrui, kuris Lenkijos sistemoje taip pat yra generalinis prokuroras, buvo suteikti įgaliojimai savo nuožiūra 6 mėnesių pereinamuoju laikotarpiu skirti ir iš pareigų atleisti žemesnės instancijos teismų pirmininkus ir kad 2017–2018 m. teisingumo ministras pakeitė daugiau kaip 150 teismų pirmininkų ir pirmininkų pavaduotojų; pažymi, kad po šio laikotarpio teismų pirmininkų nušalinimas liko teisingumo ministro kompetencija ir beveik nebuvo jokios faktiškos šių įgaliojimų kontrolės; be to, pažymi, kad teisingumo ministrui taip pat buvo suteikti kiti drausminiai įgaliojimai dėl teismų pirmininkų ir aukštesniųjų teismų pirmininkų, kurie savo ruožtu dabar turi didelius administracinius įgaliojimus žemesniųjų teismų pirmininkų atžvilgiu⁽⁷⁰⁾; apgailestauja dėl šio didelio regreso teisinės valstybės principo ir teismų nepriklausomumo Lenkijoje klausimu⁽⁷¹⁾;

29. apgailestauja dėl to, kad 2019 m. gruodžio 20 d. Įstatymu, įsigaliojusiu 2020 m. vasario 14 d., buvo pakeista teisėjų kolegijų sudėtis ir kai kurie šių teisminės savivaldos organų įgaliojimai perduoti teisingumo ministro paskirtoms teismų pirmininkų kolegijoms⁽⁷²⁾;

30. primena, jog Teisingumo Teismas savo 2019 m. lapkričio 5 d. sprendime⁽⁷³⁾ nustatė, kad 2017 m. liepos 12 d. Įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo ir tam tikri kiti įstatymai⁽⁷⁴⁾, nuostatos, kuriomis sumažintas bendrosios kompetencijos teismų teisėjų pensinis amžius, kartu suteikiant galimybę teisingumo ministrui nuspręsti dėl jų aktyvios tarnybos pratęsimo, ir kuriomis nustatomas skirtingas pensinis amžius atsižvelgiant į jų lytį, prieštarauja Sąjungos teisei;

Teisėjų teisės ir nepriklausomumas, įskaitant naują teisėjų drausminę tvarką

31. nepitaria naujoms nuostatomis, kuriomis nustatomi papildomi drausminiai pažeidimai ir nuobaudos teisėjams ir teismų pirmininkams, nes šios nuostatos kelia didelį pavojų teismų nepriklausomumui⁽⁷⁵⁾; nepitaria naujoms nuostatomis, kuriomis draudžiama bet kokia politinė teisėjų veikla, teisėjai įpareigojami viešai atskleisti informaciją apie savo narystę asociacijose ir iš esmės apribojami teismų savivaldos organų pasitarimai, nes šiomis nuostatomis viršijami teisinio tikrumo, būtinumo ir proporcingumo principai apribojant teisėjų saviraiškos laisvę⁽⁷⁶⁾;

32. reiškia didelį susirūpinimą dėl drausminių procedūrų, pradėtų prieš teisėjus ir prokurorus Lenkijoje dėl jų priimtų teismo sprendimų taikant Sąjungos teisę ar viešų pareiškimų ginant teismų nepriklausomybę ir teisinę valstybę Lenkijoje; ypač smerkia tai, kad drausminės procedūros⁽⁷⁷⁾ gresia daugiau nei 10 proc. teisėjų, kurie pasirašė raštą ESBO dėl tinkamo prezidento rinkimų vykdymo ir teikė paramą represijas patyrusiems teisėjams; smerkia šmeižto kampaniją prieš Lenkijos teisėjus ir valstybės pareigūnų dalyvavimą joje; ragina Lenkijos valdžios institucijas susilaikyti nuo piktnaudžiavimo drausminėmis procedūromis ir kitos veiklos, kuria kenkiama teismų autoritetui;

⁽⁶⁹⁾ Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2011 nr 126 poz. 714).

⁽⁷⁰⁾ 2020 m. sausio 16 d. Venecijos komisijos ir Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisinės valstybės GD skubos tvarka priimta bendra nuomonė, 45 dalis.

⁽⁷¹⁾ Taip pat žr.: Europos Taryba, Konsultacinės Europos teisėjų tarybos biuras (CCJE-BU), CCJE-BU(2018)6REV, 2018 m. birželio 18 d.

⁽⁷²⁾ 2020 m. sausio 16 d. Venecijos komisijos ir Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisinės valstybės GD skubos tvarka priimta bendra nuomonė, 46–50 dalys.

⁽⁷³⁾ 2019 m. lapkričio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija / Lenkija*, C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924.

⁽⁷⁴⁾ Ustawa z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2017 poz. 1452).

⁽⁷⁵⁾ 2020 m. sausio 14 d. ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro skubi preliminarinė nuomonė dėl Įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo, Įstatymas dėl Aukščiausiojo Teismo ir tam tikri kiti Lenkijos aktai (2019 m. gruodžio 20 d.), p. 23–26; 2020 m. sausio 16 d. Venecijos komisijos ir Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisinės valstybės GD skubos tvarka priimta bendra nuomonė, 44–45 dalys.

⁽⁷⁶⁾ 2020 m. sausio 14 d. ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro skubi preliminarinė nuomonė, p. 18–21; 2020 m. sausio 16 d. Venecijos komisijos ir Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisinės valstybės GD skubos tvarka priimta bendra nuomonė, 24–30 dalys.

⁽⁷⁷⁾ Bendrosios kompetencijos teismų teisėjų drausminių bylų prokuroro pavaduotojo pranešimas, 2020 m. liepos mėn., <http://rzecznik.gov.pl/wp-content/uploads/2020/07/KomunikatFWS.pdf>.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

33. ragina Lenkijos valdžios institucijas panaikinti naujas nuostatas (dėl drausminių pažeidimų ir kt.), kurios užkerta kelią teismams nagrinėti kitų teisėjų nepriklausomumo ir nešališkumo klausimus Sąjungos teisės ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (EŽTK) požiūriu, taip atimant iš teisėjų galimybę vykdyti savo pareigas pagal Sąjungos teisę, kad būtų atsisakyta Sąjungos teisei prieštaraujančių nacionalinės teisės nuostatų⁽⁷⁸⁾;

34. palankiai vertina tai, kad Komisija pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūras dėl minėtųjų naujų nuostatų; apgailestauja, kad nuo 2020 m. balandžio 29 d. nepasiekta jokios pažangos; ragina Komisiją spręsti šį atvejį pirmumo tvarka ir prašyti Teisingumo Teismo taikyti pagreitintą procedūrą ir laikinąsias apsaugos priemones, kai byla bus perduota Teisingumo Teismui;

Generalinio prokuroro statusas ir prokuratūrų darbo organizavimas

35. smerkia teisingumo ministro ir generalinio prokuroro pareigų sujungimą, padidintus generalinio prokuroro įgaliojimus baudžiamojo persekiojimo sistemos atžvilgiu, padidintus teisingumo ministro įgaliojimus teismų atžvilgiu (iš dalies pakeistas 2001 m. liepos 27 d. Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo⁽⁷⁹⁾) ir silpną šių įgaliojimų kontrolę (Nacionalinė prokurorų taryba) – atsižvelgiant į tai, vienam asmeniui suteikiama per daug įgaliojimų ir daromas tiesioginis neigiamas poveikis baudžiamojo persekiojimo sistemos nepriklausomumui nuo politinės erdvės, kaip nurodė Venecijos komisija⁽⁸⁰⁾;

36. primena, jog Teisingumo Teismas savo 2019 m. lapkričio 5 d. sprendime nustatė, kad prokurorų pensinio amžiaus mažinimas prieštarauja Sąjungos teisei, nes juo nustatomas skirtingas vyrų ir moterų, kurie Lenkijoje dirba prokurorais, pensinis amžius;

Bendras teisinės valstybės padėties Lenkijoje įvertinimas

37. sutinka su Komisija, Europos Tarybos Parlamentine Asamblėja, Kovos su korupcija valstybių grupe (GRECO) ir Jungtinių Tautų specialiuoju pranešėju teisėjų ir teisininkų nepriklausomumo klausimais, kad pirmiau minėti atskiri teismų sistemą reglamentuojančių teisės aktų pokyčiai, atsižvelgiant į jų sąveiką ir bendrą poveikį, prilygsta šiurkščiam, nuolatiniam ir sistemingam teisinės valstybės principo pažeidimui, leidžiančiam įstatymų leidžiamajai ir vykdomajai valdžiai daryti poveikį visai teismų sistemai ir jos veiklos rezultatams, o tai nesuderinama su valdžių atskyrimo ir teisinės valstybės principais ir dėl to gerokai susilpninamas Lenkijos teisminių institucijų nepriklausomumas⁽⁸¹⁾; smerkia destabilizuojantį nuo 2016 m. Lenkijos valdžios institucijų taikytų priemonių ir paskyrimų poveikį Lenkijos teisei tvarkai;

Pagrindinių teisių apsauga Lenkijoje**Lenkijos žmogaus teisių komisaras**

38. reiškia susirūpinimą dėl politinių išpuolių prieš Žmogaus teisių komisaro biuro nepriklausomumą⁽⁸²⁾; pabrėžia, kad Žmogaus teisių komisaras savo atsakomybės srityje viešai kritikavo įvairias priemones, kurių ėmėsi dabartinė vyriausybė; primena, kad Žmogaus teisių komisaro statusas yra įtvirtintas Lenkijos Konstitucijoje ir kad dabartinio Žmogaus teisių komisaro kadencija baigiasi 2020 m. rugsėjo mėn.; primena, kad pagal Lenkijos Konstituciją komisarą Senatui pritarus turėtų rinkti Seimas;

⁽⁷⁸⁾ 2020 m. sausio 14 d. ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro skubi preliminarinė nuomonė, p. 13–17; 2020 m. sausio 16 d. Venecijos komisijos ir Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisinės valstybės GD skubos tvarka priimta bendra nuomonė, 31–43 dalys.

⁽⁷⁹⁾ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2001 nr 98 poz. 1070).

⁽⁸⁰⁾ Venecijos komisijos 2017 m. gruodžio 8–9 d. nuomonė dėl Prokuratūros įstatymo su pakeitimais, CDL-AD(2017)028, 115 punktą.

⁽⁸¹⁾ Komisijos rekomendacija (ES) 2018/103; Jungtinių Tautų specialusis pranešėjas teisėjų ir teisininkų nepriklausomumo klausimais, 2018 m. birželio 25 d. pareiškimas; Europos Komisija, „2019 m. Europos semestras. Ataskaita dėl Lenkijos“, 2019 m. vasario 27 d., SWD(2019)1020 final, p. 42; Europos teismų tarybų tinklo, ES aukščiausiųjų teismų pirmininkų tinklo ir Europos teisėjų asociacijos pirmininkų 2019 m. rugsėjo 20 d. laiškas; GRECO, Pažangos stebėjimas įgyvendinant 2019 m. gruodžio 6 d. Ketvirtojo vertinimo etapo ataskaitos dėl Lenkijos priedą (34 taisyklė), 65 dalis; Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos 2020 m. sausio 28 d. rezoliucija Nr. 2316 (2020) dėl demokratinių institucijų veikimo Lenkijoje, 4 dalis.

⁽⁸²⁾ Taip pat žr. Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro 2018 m. sausio 19 d. laišką Lenkijos ministrui pirmininkui; Bendrą pareiškimą dėl paramos Lenkijos žmogaus teisių komisarui, pasirašytą Europos nacionalinių žmogaus teisių institucijų tinklo (ENNHRI), Europos nacionalinių lygybės įstaigų tinklo (EQUINET), Pasaulinio nacionalinių žmogaus teisių institucijų aljanso (GANHRI), Tarptautinio ombudsmenų instituto (IOI), JT Vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro padalinio, atsakingo už Europą (OHCHR Europe), 2019 m. birželio mėn.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą

39. yra susirūpinęs dėl pranešimų, kuriuose teigiama, kad teismo procesai yra nepagrįstai vilkinami, kyla sunkumų siekiant gauti teisinę pagalbą suėmimo metu ir nepakankamai paisoma advokato ir kliento bendravimo konfidencialumo⁽⁸³⁾; ragina Komisiją atidžiai stebėti teisininkų padėtį Lenkijoje; primena visų piliečių teisę gauti teisinę pagalbą, būti ginamiems ir atstovaujamiems nepriklausomo advokato pagal Chartijos 47 ir 48 straipsnius;

40. yra susirūpinęs dėl to, kad 2020 m. vasario 14 d. įsigaliojus 2019 m. gruodžio 20 d. Įstatymui, tik Išimtinės kontrolės kolegija, kurios pačios nepriklausomumu ir nešališkumu abejojama, gali nuspręsti, ar teisėjas, tribunolas arba teismas yra nepriklausomas ir nešališkas, taigi piliečiai netenka svarbaus teisminės peržiūros elemento visose kitose instancijose⁽⁸⁴⁾; primena, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją teisė į teisingą bylos nagrinėjimą įpareigoja kiekvieną teismą savo iniciatyva patikrinti, ar jis atitinka nepriklausomumo ir nešališkumo kriterijus⁽⁸⁵⁾;

Teisė į informaciją ir saviraiškos laisvė, įskaitant žiniasklaidos laisvę ir pliuralizmą

41. pakartoja, kad žiniasklaidos laisvė ir žiniasklaidos pliuralizmas yra neatsiejami nuo demokratijos ir teisinės valstybės principų ir kad teisė gauti informaciją ir teisė būti informuotam yra pagrindinių demokratinių vertybių, kuriomis grindžiama Sąjunga, dalis; primena, kad 2020 m. sausio 16 d. savo rezoliucijoje Parlamentas paragino Tarybą pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį surengtuose klausymuose atsižvelgti į visus naujus pokyčius saviraiškos laisvės, įskaitant žiniasklaidos laisvę, srityje;

42. primena, kad savo 2016 m. rugsėjo 14 d. rezoliucijoje Parlamentas išreiškė susirūpinimą dėl anksčiau priimtų ir naujai pasiūlytų Lenkijos žiniasklaidos įstatymo pakeitimų; dar kartą ragina Komisiją įvertinti priimtų teisės aktų suderinamumą su Sąjungos teise, ypač su Chartijos 11 straipsniu ir su Sąjungos teisės aktais dėl visuomeninės žiniasklaidos;

43. yra labai susirūpinęs dėl pastaraisiais metais Lenkijos valdžios institucijų vykdytų veiksmų, susijusių su viešuoju transliuotoju, įskaitant viešojo transliuotojo pertvarkymą į vyriausybę palaikančią transliuotoją, trukdant visuomeninės žiniasklaidos priemonėms ir jų valdymo organams skleisti nepriklausomas ar priešingas nuomones bei kontroliuojant transliuojamą turinį⁽⁸⁶⁾; primena, kad Lenkijos Konstitucijos 54 straipsnyje garantuojama saviraiškos laisvė ir draudžiama cenzūra;

44. yra labai susirūpinęs dėl to, kad kai kurie politikai prieš žurnalistus pernelyg dažnai naudoja bylas dėl šmeižto, be kita ko, pasiekdami, kad teismai jiems skirtų baudžiamąsias baudas ir sustabdytų teisę dirbti žurnalisto darbą; nuogąstauja dėl atgrasomojo poveikio, daromo žurnalistų profesijos ir žurnalistų bei žiniasklaidos nepriklausomumo atžvilgiu⁽⁸⁷⁾; ragina Lenkijos valdžios institucijas užtikrinti žurnalistams ir jų šeimoms, tapusiems ieškinių, kuriais siekiama nutildyti nepriklausomą žiniasklaidą, taikiniams, galimybę pasinaudoti atitinkamomis teisių gynimo priemonėmis; ragina Lenkijos valdžios institucijas visapusiškai įgyvendinti 2016 m. balandžio 13 d. Europos Tarybos rekomendaciją dėl žurnalistikos apsaugos ir žurnalistų bei kitų žiniasklaidos veiklos vykdytojų saugumo⁽⁸⁸⁾; apgailestauja, kad Komisija iki šiol neparengė kovos su strateginiu bylinėjimusi prieš visuomenės dalyvavimą teisės aktų, kuriais Lenkijos žurnalistai ir žiniasklaida taip pat būtų apsaugoti nuo nepagrįstų ieškinių;

⁽⁸³⁾ JT Žmogaus teisių komitetas (ŽTK), Baigiamosios pastabos dėl septintosios periodinės ataskaitos dėl Lenkijos, 2016 m. lapkričio 23 d., 33 dalis.

⁽⁸⁴⁾ 2020 m. sausio 16 d. Venecijos komisijos ir Europos Tarybos Žmogaus teisių ir teisinės valstybės GD skubos tvarka priimta bendra nuomonė, 59 dalis.

⁽⁸⁵⁾ 2020 m. kovo 26 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Simpson ir HG / Europos Sąjungos Taryba ir Europos Komisija*, sujungtos bylos C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II, ECLI:EU:C:2020:232, 57 dalis.

⁽⁸⁶⁾ Taip pat žr. Pasaulio spaudos laisvės indeksą, pagal kurį Lenkijos vieta reitinge nuo 2015 m. pasikeitė iš 18 vietos į 62 vietą.

⁽⁸⁷⁾ Europos Tarybos platforma, skirta žurnalistikos ir žurnalistų saugumui skatinti, 2020 m. metinė ataskaita, 2020 m. kovo mėn., p. 42.

⁽⁸⁸⁾ Europos Taryba, 2016 m. balandžio 13 d. Ministrų Komiteto rekomendacija CM/Rec(2016)4 valstybėms narėms dėl žurnalistikos apsaugos ir žurnalistų bei kitų žiniasklaidos veiklos vykdytojų saugumo.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

45. yra susirūpinęs dėl atvejų, kai pranešama apie žurnalistų sulaikymą už tai, kad COVID-19 epidemijos metu jie atliko savo darbą, pranešdami apie protestus prieš izoliavimo priemones⁽⁸⁹⁾;

Akademinė laisvė

46. reiškia susirūpinimą dėl naudojimosi šmeižto bylomis, nukreiptomis prieš akademikus, ir grasinimo jomis; ragina Lenkijos valdžios institucijas laikantis tarptautinių standartų gerbti žodžio laisvę ir akademinę laisvę⁽⁹⁰⁾;

47. ragina Lenkijos parlamentą panaikinti 1998 m. gruodžio 18 d. Įstatymo dėl Lenkijos Tautos atminties instituto – Baudžiamojo persekiojimo už nusikaltimus lenkų tautai komisijos⁽⁹¹⁾ 6c skyrių, kuris kelia grėsmę žodžio laisvei ir nepriklausomiems moksliniams tyrimams, pripažindamas juos civiliniais teisės pažeidimais, dėl kurių civiliniuose teismuose galima pareikšti ieškinį dėl kenkimo Lenkijos ir jos gyventojų reputacijai, pvz., kaltinant Lenkiją ar lenkus bendrininkavimu vykdant Holokaustą⁽⁹²⁾;

Susirinkimų laisvė

48. pakartoja savo raginimą Lenkijos vyriausybei gerbti susirinkimų laisvę ir iš dabartinio 2015 m. liepos 24 d. Įstatymo dėl viešųjų susibūrimų⁽⁹³⁾ su 2016 m. gruodžio 13 d. pakeitimais⁽⁹⁴⁾ išbraukti nuostatas, pagal kurias pirmenybė teikiama vyriausybės patvirtintiems vadinamiesiems cikliniams susirinkimams⁽⁹⁵⁾; ragina Lenkijos valdžios institucijas susilaikyti nuo baudžiamųjų sankcijų taikymo asmenims, kurie dalyvauja taikiuose susirinkimuose arba atsakomosiose demonstracijose, ir panaikinti taikiems protestuotojams pateiktus baudžiamuosius kaltinimus; be to, primygtinai ragina Lenkijos valdžios institucijas tinkamai saugoti taikius susirinkimus ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn tuos, kurie smurtauja prieš taikiuose susirinkimuose dalyvaujančius žmones;

49. yra susirūpinęs dėl labai griežto viešųjų susirinkimų draudimo⁽⁹⁶⁾, nustatyto COVID-19 pandemijos metu, neįvedus gaivalinių nelaimių padėties, kaip numatyta pagal Lenkijos Konstitucijos 232 straipsnį, ir primygtinai reikalauja, kad apribojant teisę į susirinkimus būtų laikomasi proporcingumo principo;

Asociacijų laisvė

50. ragina Lenkijos valdžios institucijas iš dalies pakeisti 2017 m. rugsėjo 15 d. Įstatymą dėl Nacionalinio laisvės instituto – Pilietinės visuomenės raidos centro⁽⁹⁷⁾,⁽⁹⁸⁾, kad kritiškas nuomones reiškiančioms vietos, regionų ar nacionalinio lygmens pilietinės visuomenės grupėms būtų užtikrinta galimybė gauti valstybės finansavimą ir garantuojamas teisingas, nešališkas ir skaidrus viešųjų lėšų paskirstymas pilietinei visuomenei, užtikrinant pliuralistinį atstovavimą⁽⁹⁹⁾; pakartotinai ragina atitinkamoms organizacijoms skirti pakankamą finansavimą pasitelkiant įvairias Sąjungos lygmens finansavimo priemones, pvz., Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programos Sąjungos vertybių paprogramę ir Sąjungos bandomuosius projektus; yra labai susirūpinęs dėl to, kad Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nariai iš Lenkijos patiria politinį spaudimą dėl veiksmų, kurių jie imasi vykdydami savo įgaliojimus⁽¹⁰⁰⁾;

⁽⁸⁹⁾ Tarptautinis spaudos institutas (IPI) „Spaudos laisvės pažeidimų, susijusių su pranešimais apie COVID-19, stebėjimas“ („Tracker on Press Freedom Violations Linked to COVID-19 Coverage“), <https://ipi.media/covid19-media-freedom-monitoring/>.

⁽⁹⁰⁾ Europos Taryba, Amerikos valstybių organizacija ir kt., 2019 m. birželio 21 d. Pasaulinio forumo deklaracija dėl akademinės laisvės, institucinės autonomijos ir demokratijos ateities.

⁽⁹¹⁾ Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. 1998 nr 155 poz. 1016).

⁽⁹²⁾ Taip pat žr. ESBO atstovo žiniasklaidos laisvės klausimais 2018 m. birželio 28 d. pareiškimą.

⁽⁹³⁾ Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. 2015 poz. 1485).

⁽⁹⁴⁾ Ustawa z dnia 13 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. 2017 poz. 579).

⁽⁹⁵⁾ Taip pat žr. JT ekspertų 2018 m. balandžio 23 d. komunikatą, kuriame Lenkija primygtinai raginama užtikrinti laisvą ir visapusišką dalyvavimą derybose dėl klimato.

⁽⁹⁶⁾ Lenkijos žmogaus teisių komisaro 2020 m. gegužės 6 d. raštas Vidaus reikalų ir administracijos ministerijai.

⁽⁹⁷⁾ Ustawa z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz.U. 2017 poz. 1909).

⁽⁹⁸⁾ ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro nuomonė dėl Lenkijos įstatymo dėl Nacionalinio laisvės instituto – Pilietinės visuomenės raidos centro projekto, Varšuva, 2017 m. rugpjūčio 22 d.

⁽⁹⁹⁾ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, „Ataskaita dėl pagrindinių teisių ir teisinės valstybės: nacionaliniai pokyčiai pilietinės visuomenės aspektu 2018–2019 m.“ („Report on Fundamental rights and the rule of law: national developments from a civil society perspective 2018-2019“), 2020 m. birželio mėn., p. 41–42.

⁽¹⁰⁰⁾ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pranešimas spaudai „Nerimą keliantis spaudimas pilietinei visuomenei: prieš Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto narį nukreipti vyriausybės atsakomieji veiksmai ir iš NVO atimta galimybė pasirinkti savo kandidatus“ („Alarming pressure on civil society: Polish EESC member becomes a target of government retaliation and NGOs no longer able to choose their own candidates“), 2020 m. birželio 23 d.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

51. yra susirūpinęs dėl teisingumo ministro ir aplinkos ministro pareiškimo spaudai dėl tam tikrų nevyriausybinų organizacijų, kuriuo siekiama stigmatizuoti jas kaip veikiančias užsienio subjektų labui; yra labai susirūpinęs dėl planuojamo projekto, susijusio su įstatymo dėl viešojo registro dėl nevyriausybinų organizacijų finansavimo sukūrimo projektu, pagal kurį jos būtų įpareigos deklaruoti bet kokius užsienio finansavimo šaltinius⁽¹⁰¹⁾;

Privatumo ir duomenų apsauga

52. pakartoja savo 2016 m. rugsėjo 14 d. rezoliucijoje pateiktą išvadą, kad 2016 m. birželio 10 d. Kovos su terorizmu įstatyme ir 1990 m. balandžio 6 d. Policijos įstatyme⁽¹⁰²⁾ su pakeitimais nustatytos procesinės apsaugos priemonės ir esminės sąlygos, susijusios su slapto stebėjimo vykdymu, nėra pakankamos siekiant apsisaugoti nuo per dažno šio stebėjimo taikymo arba nuo nepagrįsto kišimosi į asmenų, įskaitant opozicijos ir pilietinės visuomenės lyderius, privatumą ir jų duomenų apsaugą⁽¹⁰³⁾; pakartoja savo raginimą Komisijai įvertinti tų teisės aktų suderinamumą su Sąjungos teise ir primygtinai ragina Lenkijos valdžios institucijas visapusiškai gerbti visų piliečių privatumą;

53. yra labai susirūpinęs dėl to, kad 2020 m. balandžio 22 d. Lenkijos skaitmeninių reikalų ministerija perdavė asmens duomenis iš Visuotinės elektroninės gyventojų registravimo sistemos (PESEL registro) pašto paslaugų operatoriui, siekdama sudaryti palankesnes sąlygas 2020 m. gegužės 10 d. vykusių prezidento rinkimų organizavimui balsuojant paštu, nepaisant to, kad tam nebuvo tinkamo teisinio pagrindo, nes nutarimą, kuriuo leidžiama visus rinkimus organizuoti paštu, Lenkijos parlamentas priėmė tik 2020 m. gegužės 7 d.; be to, pažymi, kad PESEL registras nėra tapatus rinkėjų sąrašui ir jame taip pat yra kitų valstybių narių piliečių asmens duomenų, taigi pirmiau minėtas perdavimas galėtų būti vertinamas kaip galimas Reglamento (ES) 2016/679 pažeidimas; primena, kad Europos duomenų apsaugos valdyba pabrėžė, kad valdžios institucijos gali atskleisti informaciją apie asmenis, įtrauktus į rinkėjų sąrašus, tačiau tik tuo atveju, kai tai konkrečiai leidžiama pagal nacionalinę teisę⁽¹⁰⁴⁾; pažymi, kad Lenkijos žmogaus teisių komisaras Varšuvos vaivadijos administraciniam teismui pateikė skundą dėl galimo Lenkijos skaitmeninių reikalų ministerijos padaryto Lenkijos Konstitucijos 7 ir 51 straipsnių pažeidimo;

Išsamus lytinis švietimas

54. pakartoja savo didelį susirūpinimą, išreikštą 2019 m. lapkričio 14 d. rezoliucijoje, kuriai taip pat pritarė Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras⁽¹⁰⁵⁾, dėl įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas Lenkijos baudžiamojo kodekso 200b straipsnis, projekto, kurį Lenkijos parlamentui pateikė iniciatyvos „Stop pedofilijai“ atstovai, atsižvelgiant į nepaprastai miglotas, plačias ir neproporcingas nuostatas šiame įstatymo projekte, kuriuo *de facto* siekiama kriminalizuoti nepilnamečių lytinį švietimą ir kurio taikymo sritis yra tokia, kad už mokymą apie žmogaus seksualumą, sveikatą ir intymius santykius potencialiai gresia įkalinimas iki trejų metų visiems asmenims, visų pirma tėvams, mokytojams ir lytinio švietimo pedagogams;

55. pabrėžia, kad tinkamas amžiui ir įrodymais pagrįstas išsamus švietimas lytiškumo ir santykių temomis yra labai svarbus ugdant jaunų žmonių įgūdžius užmegzti sveikus, lygiaverčius, palaikančius ir saugius santykius be diskriminacijos, prievartos ir smurto; yra įsitikinęs, jog išsamus lytinis švietimas teigiamai veikia ir rezultatus lyčių lygybės srityje, įskaitant tai, kad pasikeičia žalingos lyčių normos ir požiūris į smurtą dėl lyties, padedama užkirsti kelią artimo partnerio smurtui ir seksualinei prievartai, homofobijai ir transfobijai, nutraukiama tyla seksualinio smurto, seksualinio išnaudojimo ar prievartos atvejais, o jaunuoliai įgalinami ieškoti pagalbos; ragina Lenkijos parlamentą nepriimti siūlomo įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas Lenkijos baudžiamojo kodekso 200b straipsnis, projekto ir primygtinai ragina Lenkijos valdžios institucijas užtikrinti, kad visi mokyklas lankantys vaikai turėtų prieigą prie moksliskai tikslaus ir išsamaus lytinio švietimo, atitinkančio tarptautinius standartus, ir kad asmenų, kurie teikia tokį švietimą ir informaciją, veikla būtų faktiškai ir objektyviai remiama;

⁽¹⁰¹⁾ Aplinkos ministro pranešimas spaudai, parengtas bendradarbiaujant su teisingumo ministru, 2020 m. rugpjūčio 7 d., <https://www.gov.pl/web/srodowisko/nowe-prawo-wzmocni-przejrystosc-finansowania-organizacji-pozarzadowych>.

⁽¹⁰²⁾ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. 1990 nr 30 poz. 179).

⁽¹⁰³⁾ Jungtinių Tautų (JT) Žmogaus teisių komitetas (ŽTK), Baigiamosios pastabos dėl septintosios periodinės ataskaitos dėl Lenkijos, 2016 m. lapkričio 23 d., 39–40 dalys. Taip pat žr. JT ekspertų 2018 m. balandžio 23 d. komunikatą, kuriame Lenkija primygtinai raginama užtikrinti laisvą ir visapusišką dalyvavimą derybose dėl klimato.

⁽¹⁰⁴⁾ Europos duomenų apsaugos valdybos 2020 m. gegužės 5 d. raštas dėl Lenkijos prezidento rinkimų duomenų atskleidimo.

⁽¹⁰⁵⁾ 2020 m. balandžio 14 d. Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro pareiškimas.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

Lytinė ir reprodukcinė sveikata ir teisės

56. primena, kad pagal Chartiją, EŽTK ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką moterų lytinė ir reprodukcinė sveikata yra susijusi su daugialypėmis žmogaus teisėmis, įskaitant teisę į gyvybę ir orumą, laisvę nuo nežmoniško ir žeminančio elgesio, teisę į sveikatos priežiūrą, teisę į privatumą, teisę į mokslą ir diskriminacijos draudimą, kaip atspindi ir Lenkijos Konstitucijoje; primena, kad Parlamentas savo 2017 m. lapkričio 15 d. rezoliucijoje griežtai kritikavo bet kokią pasiūlymą dėl įstatymo, kuriuo draudžiamas abortas tais atvejais, kai vaisius būna sunkiai arba mirtinai pažeistas, tokiu būdu drastiškai apribojant ir beveik uždraudžiant galimybę naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis nėštumo nutraukimo atveju Lenkijoje, nes dauguma teisėtų abortų atliekama remiantis šiuo pagrindu⁽¹⁰⁶⁾, pabrėždamas, kad visuotinė prieiga prie sveikatos priežiūros, įskaitant lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūrą, ir su ja susijusios teisės yra pagrindinė žmogaus teisė⁽¹⁰⁷⁾; apgailestauja dėl pakeitimų⁽¹⁰⁸⁾, kurie siūlomi siekiant iš dalies pakeisti 1996 m. gruodžio 5 d. įstatymą dėl gydytojų ir odontologų profesijų⁽¹⁰⁹⁾ ir kuriuos priėmus gydytojai nebebūtų teisiskai įpareigoti nurodyti alternatyvią įstaigą ar specialistą tuo atveju, kai dėl asmeninių įsitikinimų atsisakoma teikti lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugas; reiškia susirūpinimą dėl vidinių įsitikinimų išlygos naudojimo, įskaitant patikimų nukreipimo mechanizmų nebuvimą ir galimybės laiku užginčyti atsisakymą suteikti tokias paslaugas neužtikrinimą moterims; ragina Lenkijos parlamentą nebandyti apriboti moterų lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros bei teisių; tvirtai nurodo, kad atsisakymas teikti lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugas ir užtikrinti šias teises yra viena iš smurto prieš moteris ir mergaites formų; ragina Lenkijos valdžios institucijas imtis priemonių, kad būtų visiškai įgyvendinti bylose prieš Lenkiją Europos Žmogaus Teisių Teismo priimti sprendimai, kuriuose ne kartą nurodyta, kad griežti nėštumo nutraukimą reglamentuojantys teisės aktai ir nepakankamas įgyvendinimas pažeidžia žmogaus teises⁽¹¹⁰⁾;

57. primena, kad ankstesni bandymai dar labiau apriboti teisę į abortą, kuri Lenkijoje jau yra viena iš labiausiai apribotų Sąjungoje, buvo sustabdyti 2016 m. ir 2018 m. dėl masinės Lenkijos piliečių opozicijos, išreikštos per vadinamąsias Juodojo penktadienio eitynes; ragina Lenkijos valdžios institucijas panaikinti įstatymą, kuriuo ribojamos moterų ir mergaičių galimybės gauti skubiosios kontracepcijos tablečių;

Neapykantą kurstančios kalbos, vieša diskriminacija, smurtas prieš moteris, smurtas šeimoje ir netolerantiškas elgesys, nukreiptas prieš mažumas ir kitas pažeidžiamas grupes, įskaitant LGBTI asmenis

58. primygtinai ragina Lenkijos valdžios institucijas imtis visų būtinų priemonių siekiant griežtai kovoti su rasistinėmis neapykantą kurstančiomis kalbomis ir smurto kurstymu, tiek internete, tiek realiame gyvenime, ir viešai pasmerkti visuomenės veikėjus, įskaitant politikus ir žiniasklaidos atstovus⁽¹¹¹⁾, skleidžiančius rasistines neapykantą kurstančias kalbas, bei atsiriboti nuo jų, siekiant panaikinti išankstines nuostatas ir neigiamą požiūrį į nacionalines ir etnines mažumas

⁽¹⁰⁶⁾ 2017 m. abortas dėl vaisiaus defektų sudarė 97,9 proc. visų tokių procedūrų atvejų: Sveikatos informacinių sistemų centras, Viešosios statistikos statistinių tyrimų programos MZ-29 ataskaitos, paskelbtos Lenkijos Seimo interneto svetainėje. Sprawozdanie Rady Ministrów z wykonywania oraz o skutkach stosowania w 2016 r. ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. poz. 78, z późn. zm.).

⁽¹⁰⁷⁾ Taip pat žr. Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro 2017 m. gruodžio mėn. teminių dokumentą dėl moterų lytinės ir reprodukcinės sveikatos bei teisių Europoje; JT darbo grupę moterų diskriminacijos klausimais konsultuojančių JT ekspertų 2018 m. kovo 22 d. pareiškimą ir Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro 2020 m. balandžio 14 d. pareiškimą.

⁽¹⁰⁸⁾ Ustawa z dnia 16 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz niektórych innych ustaw (not yet published in the Official Journal).

⁽¹⁰⁹⁾ Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. 1997 nr 28 poz. 152).

⁽¹¹⁰⁾ 2007 m. kovo 20 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *Tysięc / Poland* (ieškinys Nr. 5410/03); 2007 m. kovo 20 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *R. R. / Lenkija* (ieškinys Nr. 27617/04); 2012 m. spalio 30 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *P. ir S. / Lenkija* (ieškinys Nr. 57375/08).

⁽¹¹¹⁾ 2017 m. lapkričio 15 d. Europos Parlamento rezoliucija, 18 dalis; Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos 2020 m. sausio 28 d. rezoliucija Nr. 2316 (2020) dėl demokratinių institucijų veikimo Lenkijoje, 14 dalis; 2016 m. lapkričio 23 d. JT Žmogaus teisių komiteto baigiamosios pastabos dėl septintosios periodinės ataskaitos dėl Lenkijos (angl. „Concluding observations on the seventh periodic report of Poland“), CCPR/C/POL/CO/7, 15–18 dalys.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

(įskaitant romus), migrantus, pabėgėlius ir prieglobsčio prašytojus, taip pat užtikrinti veiksmingą teisės aktų, kuriais partijų ar organizacijų, skatinančių ar kurstančių rasinę diskriminaciją, veikla yra paskelbiama neteisėta, vykdymo užtikrinimą⁽¹¹²⁾; ragina Lenkijos valdžios institucijas laikytis Jungtinių Tautų Rasinės diskriminacijos panaikinimo komiteto 2019 m. rekomendacijų⁽¹¹³⁾;

59. yra labai susirūpinęs dėl neseniai Lenkijos teisingumo ministro priimto sprendimo⁽¹¹⁴⁾ oficialiai pradėti Lenkijos pasitraukimą iš Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencijos); ragina Lenkijos valdžios institucijas praktiškai ir veiksmingai taikyti šią Konvenciją, be kita ko, užtikrinant galiojančių teisės aktų taikymą visoje šalyje, taip pat pasirūpinti, kad būtų pakankamas skaičius kokybiškų prieglaudų smurto aukomis tapusioms moterims ir jų vaikams; baiminasi, kad tai galėtų būti didelis žingsnis atgal lyčių lygybės ir moterų teisių srityje;

60. atkreipia dėmesį į Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros 2020 m. gegužės mėn. atliktą antrąjį LGBTI tyrimą, kuris rodo, kad Lenkijoje didėja netolerancija ir smurtas prieš LGBTI asmenis arba asmenis, kurie laikomi LGBTI asmenimis, Lenkijos LGBTI respondentai visiškai nepasitiki vyriausybės pastangomis kovoti su išankstiniu nusistatymu ir netolerancija, nes užfiksuotas žemiausias tokio pasitikėjimo procentas visoje Sąjungoje (tik 4 proc.) ir kartu didžiausia procentinė dalis respondentų, kurie vengia vykti į tam tikras vietas, nes bijo būti užpulti, prie jų gali būti priekabiujama arba jiems grasinama (79 proc.);

61. primena – taip pat atsižvelgdamas ir į 2020 m. prezidento rinkimų kampaniją – savo poziciją, išreikštą 2019 m. gruodžio 18 d. rezoliucijoje, kurioje jis griežtai pasmerkė bet kokią valdžios institucijų vykdomą LGBTI asmenų diskriminaciją ir jų pagrindinių teisių pažeidimus, įskaitant valdžios institucijų ir išrinktų pareigūnų neapykantą kurstančias kalbas, „Pride“ eitynių ir informuotumo didinimo programų draudimą ir nepakankamą apsaugą nuo prieš jas nukreiptų išpuolių, Lenkijoje paskelbtas zonas be vadinamosios LGBT ideologijos ir vadinamųjų regioninių šeimos teisių chartijų, kuriomis visų pirma diskriminuojami vieniši tėvai ir LGBTI šeimos, priėmimą; atkreipia dėmesį į tai, kad nuo minėtos rezoliucijos priėmimo LGBTI asmenų padėtis Lenkijoje nepagerėjo ir kad Lenkijos LGBTI asmenų psichikos sveikatai ir fiziniui saugumui kyla ypač didelis pavojus; primena, kad tokius veiksmus pasmerkė ne tik Komisija ir tarptautinės organizacijos, bet ir Lenkijos žmogaus teisių komisaras, kuris administraciniais teismams pateikė devynis skundus, kuriuose teigiama, kad zonos be LGBT pažeidžia Sąjungos teisę; primena, kad sanglaudos fondų lėšos neturi būti naudojamos siekiant diskriminuoti dėl seksualinės orientacijos ir kad savivaldybės, veikiančios kaip darbdaviai, privalo laikytis Tarybos direktyvos 2000/78/EB⁽¹¹⁵⁾, kuria draudžiama diskriminacija ir priekabiavimas dėl seksualinės orientacijos užimtumo srityje⁽¹¹⁶⁾; atsižvelgdamas į tai, reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad teisingumo ministras suteikė finansinę paramą į Europos porinės veiklos programą neįtrauktoms savivaldybėms, nes jos priėmė deklaracijas dėl zonų be LGBTI asmenų; be to, yra labai susirūpinęs dėl to, kad ši finansinė parama bus teikiama iš ministerijos Teisingumo fondo, kuris buvo įsteigtas siekiant remti nusikaltimų aukas; ragina Komisiją ir toliau atmesti tokias rezoliucijas priėmusių valdžios institucijų paraiškas dėl Sąjungos finansavimo; ragina Lenkijos valdžios institucijas įgyvendinti atitinkamą Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką ir atitinkamai spręsti tos pačios lyties sutuoktinių ir tėvų padėties klausimą, siekiant užtikrinti, kad jie teisiškai ir faktiškai galėtų naudotis teise į nediskriminavimą⁽¹¹⁷⁾; smerkia tai, kad pilietinės visuomenės aktyvistams, kurie paskelbė vadinamąjį „Neapykantos atlasą“, kuriame apžvelgiami homofobijos

⁽¹¹²⁾ Jungtinių Tautų Rasinės diskriminacijos panaikinimo komiteto baigiamosios pastabos dėl jungtinių periodinių ataskaitų Nr. 22–24 dėl Lenkijos, 2019 m. rugpjūčio mėn.

⁽¹¹³⁾ Ten pat.

⁽¹¹⁴⁾ Teisingumo ministerija, pranešimas spaudai „Pasiūlymas dėl Stambulo konvencijos denonsavimo“, 2020 m. liepos 25 d., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/ministerstwo-sprawiedliwosci-konwencja-stambulska-powinna-zostac-wypowiedziana-poniewaz-jest-sprzecznaz-prawami-konstytucyjnymi>.

⁽¹¹⁵⁾ 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000 12 2, p. 16).

⁽¹¹⁶⁾ Europos Komisija, Regioninės ir miestų politikos GD, 2020 m. gegužės 27 d. raštas Lenkijos Liublino, Lodzės, Mažosios Lenkijos, Pakarpatės ir Švento Kryžiaus vaivadijų valdžios institucijoms. Taip pat žr. 2020 m. balandžio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, ECLI:EU:C:2020:289.

⁽¹¹⁷⁾ 2018 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Coman*, C-673/16, ECLI:EU:C:2018:385; 2010 m. kovo 2 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Kozak / Lenkija* (ieškinys Nr. 13102/02); 2008 m. sausio 22 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *E. B. / Prancūzija* (ieškinys Nr. 43546/02); 2013 m. vasario 19 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *X ir kt. / Austrija* (ieškinys Nr. 19010/07); 2016 m. birželio 30 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Taddeucci ir McCall / Italija* (ieškinys Nr. 51362/09); 2015 m. liepos 21 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Oliari ir kt. / Italija* (ieškinys Nr. 36030/11); 2017 m. gruodžio 14 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Orlandi ir kt. / Italija* (ieškiniai Nr. 26431/12, 26742/12, 44057/12 ir 60088/12); 2020 m. sausio 14 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Beizaras ir Levickas / Lietuva* (ieškinys Nr. 41288/15).

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

atvejai Lenkijoje, iškeltos bylos; primygtinai ragina Lenkijos vyriausybę užtikrinti teisinę LGBTI asmenų apsaugą nuo visų formų neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančių kalbų;

62. griežtai smerkia lenkiškąjį „Stonewall“ – 2020 m. rugpjūčio 7 d. įvykdytą masinį 48 LGBTI aktyvistų suėmimą, nes tai nerimą dėl žodžio ir susirinkimų laisvės Lenkijoje keliantis ženklas; smerkia tai, kaip buvo elgiamasi su sulaikytaisiais, kaip pranešė Nacionalinio kankinimų prevencijos mechanizmo atstovai⁽¹¹⁸⁾; ragina visas ES institucijas nedelsiant pasmerkti policijos vykdomą smurtą prieš LGBTI asmenis Lenkijoje;

63. labai apgailėstauja dėl oficialios Lenkijos vyskupų konferencijos pozicijos⁽¹¹⁹⁾, kuria raginama LGBTI asmenims taikyti vadinamąją atvertimo terapiją; pakartoja Parlamento poziciją⁽¹²⁰⁾, kuria valstybės narės skatinamos kriminalizuoti tokią praktiką, ir primena 2020 m. gegužės mėn. JT nepriklausomo eksperto apsaugos nuo smurto ir diskriminacijos dėl seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės klausimais ataskaitą, kurioje valstybės narės raginamos uždrausti vadinamosios atvertimo terapijos praktiką⁽¹²¹⁾;

64. pažymi, kad Lenkijos teismų nepriklausomumo stoka jau pradėjo daryti poveikį Lenkijos ir kitų valstybių narių tarpusavio pasitikėjimui, visų pirma teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje, atsižvelgiant į tai, kad dėl didelių abejonų Lenkijos teismų nepriklausomumu nacionaliniai teismai atsisakė arba dvejoto perduoti įtariamus lenkus pagal Europos arešto orderio procedūrą; mano, kad teisinės valstybės padėties blogėjimas Lenkijoje kelia ypač didelę grėsmę Sąjungos teisinės tvarkos vienodumui; pažymi, kad valstybių narių tarpusavio pasitikėjimas gali būti atkurtas tik tada, kai bus užtikrinta, kad paisoma ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių;

65. ragina Lenkijos vyriausybę laikytis visų su teisinės valstybės principu susijusių nuostatų ir Sutartyse, Chartijoje, EŽTK ir tarptautiniuose žmogaus teisių standartuose įtvirtintų pagrindinių teisių ir pradėti sąžiningą dialogą su Komisija; pabrėžia, kad toks dialogas turi vykti nešališkai, būti pagrįstas įrodymais ir bendradarbiavimu; ragina Lenkijos vyriausybę bendradarbiauti su Komisija pagal ES sutartyje nustatytą lojalaus bendradarbiavimo principą; ragina Lenkijos vyriausybę skubiai ir visapusiškai įgyvendinti Teisingumo Teismo sprendimus ir paisyti Sąjungos teisės viršenybės; primygtinai ragina Lenkijos vyriausybę visapusiškai atsižvelgti į Venecijos komisijos rekomendacijas dėl teisingumo sistemos organizavimo, be kita ko, vykdančias tolesnes Aukščiausiojo Teismo reformas;

66. ragina Tarybą ir Komisiją susilaikyti nuo siauro teisinės valstybės principo aiškinimo ir visapusiškai pasinaudoti ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje numatyta procedūra sprendžiant Lenkijos vyriausybės veiksmų poveikio visiems ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintiems principams, įskaitant demokratiją ir pagrindines teises, kaip nurodyta šiame pranešime, klausimą;

67. ragina Tarybą kuo greičiau atnaujinti oficialius klausymus, kurių paskutinis įvyko 2018 m. gruodžio mėn., ir per šiuos klausymus atsižvelgti į visus naujausius ir svarbius neigiamus pokyčius teisinės valstybės, demokratijos ir pagrindinių teisių srityse; primygtinai ragina Tarybą pagaliau imtis veiksmų pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje nustatytą procedūrą ir nustatyti, jog yra aiškus pavojus, kad Lenkijos Respublika gali šiuo metu pažeisti ES sutarties 2 straipsnyje nurodytas vertybes, atsižvelgiant į gausybę įrodymų, pateiktų šioje rezoliucijoje ir daugybėje tarptautinių ir Europos organizacijų ataskaitų, Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje ir pilietinės visuomenės organizacijų pranešimuose; primygtinai rekomenduoja Tarybai po klausymų pateikti konkrečias rekomendacijas Lenkijai, kaip įtvirtinti ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje, ir nurodyti šių rekomendacijų įgyvendinimo terminus; be to, ragina Tarybą išsipareigoti laiku įvertinti šių rekomendacijų įgyvendinimą; ragina Tarybą nuolat informuoti Parlamentą ir užtikrinti aktyvų jo dalyvavimą, taip pat dirbti skaidriai, kad visos Europos Sąjungos institucijos ir įstaigos bei pilietinės visuomenės organizacijos galėtų prasmingai dalyvauti ir vykdyti priežiūrą;

⁽¹¹⁸⁾ Lenkijos žmogaus teisių komisaras, pranešimas spaudai „Nacionalinio kankinimų prevencijos mechanizmo (KMPT) atstovų apsilankymas policijos sulaikymo vietose po naktinių sulaikymų Varšuvoje“, 2020 m. rugpjūčio 11 d., <https://www.rpo.gov.pl/en/content/national-preventive-mechanism-prevention-torture-kmpt-visits-police-places-detention-after-overnight>.

⁽¹¹⁹⁾ Lenkijos vyskupų konferencijos pozicija su LGBT+ asmenimis susijusiais klausimais, 2020 m. rugpjūčio mėn., <https://episkopat.pl/wp-content/uploads/2020/08/Stanowisko-Konferencji-Episkopatu-Polski-w-kwestii-LGBT.pdf>.

⁽¹²⁰⁾ Priimti tekstai, P8_TA(2019)0032.

⁽¹²¹⁾ JT nepriklausomas ekspertas apsaugos nuo smurto ir diskriminacijos dėl seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės klausimais, Ataskaita dėl atvertimo terapijos, 2020 m. gegužės mėn., <https://undocs.org/A/HRC/44/53>.

2020 m. rugsėjo 17 d., ketvirtadienis

68. ragina Komisiją visapusiškai pasinaudoti turimomis priemonėmis siekiant panaikinti aiškų pavojų, kad Lenkija gali šiurkščiai pažeisti vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga, visų pirma naudojantis pagreitintomis pažeidimo nagrinėjimo procedūromis, Teisingumo Teismui teikiamais prašymais taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir biudžetinėmis priemonėmis; ragina Komisiją ir toliau nuolat informuoti Parlamentą ir užtikrinti aktyvų jo dalyvavimą;

o

o o

69. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Lenkijos Respublikos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Europos Tarybai ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai.
